

Maisemaselvitys

Valtatie 9 Korpilahti-Keljonkangas

22.10.2026

RAMBOLL

Sisältö

Johdanto 3

Maiseman ominaispiirteet 4

- Maisemamaakunnat ja maisemaseudut 5
- Maisemarakenne ja maisemakuva 6

Arvokkaat maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet 9

Arkeologinen kulttuuriperintö 26

Maisemallisesti herkät alueet 31

Lähteet 40

Laatija: Salla Ekström
Kartat: Salla Ekström & Juho Kauppi (Sitowise)
Valokuvat: Salla Ekström 2025

Maastokäynti toteutettiin 4.9.2025.

Johdanto

Maisemaselvitys on laadittu *Vt 9 Korpilahti-Keljonkangas (Jyväskylä-Muurame)* -hankkeeseen, jonka tavoitteena on valtatien 9 parantaminen välillä Korpilahti-Keljonkangas. Selvitys on laadittu maiseman ja kulttuuriympäristön vaikutusarvioinnin pohjaksi ympäristövaikutusten arviointiselostukseen.

Selvityksessä on tunnistettu maiseman nykytilanne ja analysoitu maiseman laatua ja rakennetta. Analyysissa on huomioitu muun muassa merkittävimmät näkymäsuunnat ja -alueet, yhtenäiset maisematilat, maiseman solmukohdat sekä maisemallisesti herkimmät alueet. Selvityksessä on kartoitettu lisäksi tarkastelualueen maiseman, kulttuuriympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön kannalta arvokkaiksi luokitellut alueet ja kohteet.

Maisemaselvityksen pohjana on käytetty valtakunnallisia ja maakunnallisia inventointiaineistoja sekä alueelle laadittua arkeologista inventointia (Karhapää & Sepänmaa 2025), museoviranomaisten, Keski-Suomen liiton ja museon sekä ympäristöhallinnon paikkatietoaineistoja, Maanmittauslaitoksen kartta- ja korkeusmalliaineistoja.

Alueelle on tehty maastokäynti 4. syyskuuta 2025. Maastokäynnillä on tarkennettu lähtötietojen pohjalta tehtyjä havaintoja.

Maiseman ominaispiirteet

Näkymä valtatielle 9 ylikulkusillalta Muuramessa

Maisemamaakunnat ja maisemaseudut

Suunnittelualueen pohjoisosa kuuluu Suomen maisemallisessa maakuntajaossa Itäisen Järvi-Suomen maakuntaan, tarkemmin Keski-Suomen järviseutuun. Keski-Suomen järviseutu on laajojen järvialtaiden ja polveilevien vesireittien sekä kumpuilevien moreenimaiden luoteesta kaakkoon suuntautunutta sokkeloa. Metsällä on suuri merkitys maisemakuvassa koko maisemaseutukunnassa. Viljelmät sijoittuvat tyypillisesti rantojen läheisyyteen, kun taas asutus on sijoittunut joko laaksoihin vesistöjen tuntumaan tai mäkien harjanteille. (Ympäristöministeriö 1992)

Suunnittelualueen eteläinen osa kuuluu Hämeen viljely- ja järvimaan alueeseen ja siellä tarkemmin Päijänteen seutuun. Nimensä mukaisesti maisemaseutukuntaa hallitsee Päijänne. Sen kallioiset rannat ovat korkeita ja kivikkoisia. Pinnanmuotojen vaihtelu on suurimmillaan Luhangan-Korpilahden tienoilla. Seutu on erittäin metsäistä, soita on vain niukalti syrjäisillä ja karuilla vedenjakaja
-alueilla. (Ympäristöministeriö 1992)

Keski-Suomen maisemamaakuntajakoa on tarkennettu maisemallisella osa-aluejaolla, joka perustuu maakunnalliseen maisemaselvitykseen. Osa-aluejako on esitelty julkaisussa Keski-Suomen maakunnallinen maisemaselvitys, Maisemallinen osa-aluejako (Muhonen, 2005). Sen mukaan suunnittelualueen pohjoisosa kuuluu maatalouden, teollisuuden ja kaupungistumisen ydinalueeseen, kun taas eteläosa Päijänteen vuorimaihin ja lahdelmiin. Maisemallisesti suunnittelualue sijoittuu pääasiassa metsä-, järvi- tai maatalousmaisemaan.

Maisemarakenne ja maisemakuva

Maisemarakenne

Suunnittelualueen ympäristössä maaston korkeusvaihtelut ovat melko suuria. Suunnittelualueen ympäristössä selänteet ovat laajoja ja laaksot melko pieniä ja rikkonaisia. Hankealueella laaksot sijoittuvat Painaan, Korpilahden, Maatianjärven, sekä Muuramen keskustan alueelle, järvien läheisyyteen. Näiden alueiden väliin sijoittuu selänteitä; valtatie kulkeekin vuorotellen laaksojen ja selänteiden poikki. Selänteet ovat pääosin metsää ja laaksoihin sijoittuu suurimmaksi osaksi peltoja.

Rakennetut alueet sijoittuvat isoimpien järvien läheisyyteen laakso- tai vaihettumisvyöhykkeille. Selänteille sijoittuu harvaa asutusta. Valtatie 9 kulkee pääosin selänteiden ja laaksojen poikki; Maatianjärven kohdalla tie kulkee laakson reunalla ja Muuratharjun kohdalla harjun myötäisesti harjun rinteessä.

Maaston vaihtelevuus ja järvisyys mahdollistaa useamman solmukohdan syntymisen maisemassa. Laajempia solmukohtia sijoittuu Painaanjärven ja Korpilahden kirkkolahden kohdille, Muuramen keskusta-alueelle sekä Maatianjärven ympäristöön. Solmukohdat ovat melko hyvin hahmotettavissa, vaikka alue onkin pääosin melko sulkeutunutta.

Alueen maisemarakenne on esitetty maisema-analyysikartoilla kuvissa 14, 15, 16, 18 ja 19.

Maisemakuva

Suunnittelualueen maisemakuva on pääosin sulkeutunutta metsätilaa. Viljelylaaksot ja järvet muodostavat laajimmat avoimet alueet. Puoliavoimia tiloja muodostuu lähinnä metsähakkuualueilla ja rakennetuilla alueilla. Lisäksi nykyiset liittymäalueet ja eritasoliittymien ympäristöt muodostavat avoimia tai puoliavoimia maisematiloja valtatien varrella.

Maisemakuva ja maisemanrakenne muodostavat yhdessä näyttäviä näkymiä alueella. Tällaisia näkymiä muodostuu muun muassa valtatieltä 9 Korpilahden kirkonkylän lounaispuolelta kirkkolahden suuntaan. Lisäksi Korpilahden kirkon torni näkyy samalta suunnalta melko kauas tiemaisemassa. Toinen näyttävä maisema avautuu Maatianjärven ympäristöön. Erityisen hieno näkymä avautuu valtatieltä, kun aluetta lähestytään Muuramen suunnalta. Myös Painaanjärven kohdalla aukeaa hienot näkymät. Maaston vaihtelevuuden ansiosta valtatieltä 9 avautuu useita hienoja tie-

maisemia, joita leimaavat järvet ja näkymien rajautuminen metsäisiin mäkiin ja selänteisiin.

Tiemaisemassa on hahmotettavissa muutama maamerkki. Korpilahden kirkko ja kellotapuli kohoavat Korpilahden kohdalla metsän yllä. Toinen merkittävä maamerkki on valtatien yli kulkeva rautatiesilta. Harmaa, betoninen silta kulkee hieman viistosti tien yli. Silta sijoittuu pylväiden päälle pitkällä matkalla, mikä tekee siitä näyttävät elementin maisemassa. Toisaalta tämä maamerkki voidaan kokea häiriönä maisemassa. Silta on suuressa kontrastissa muuhun maisemaan nähden. Muita maisemahäiriöitä alueelle luo maa-ainestenottoalue ja ajoittain rautatie sen kulkiessa avoimessa maisemassa.

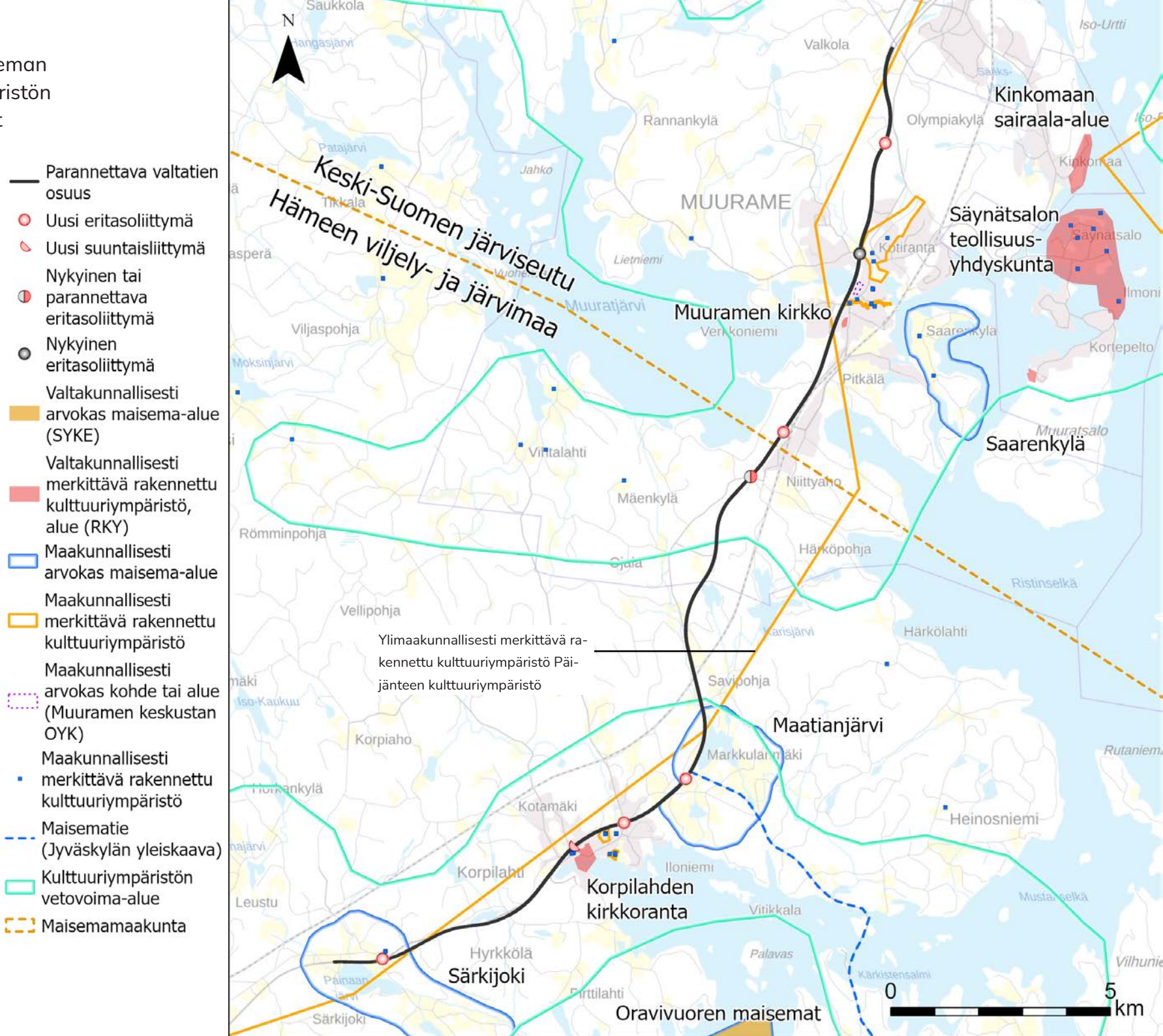
Kuva 1 Maisemakuva hankealueen ympäristöstä. Lähde: MML, SYKE.

Arvokkaat maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet

Näkymä Maatianjärvelle

Arvokkaat maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet

Kuva 2

Valtakunnalliset ja maakunnalliset arvoalueet hankealueen ympäristössä.
Lähde: Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen museo, Museovirasto, MML, SYKE.

Arvokkaat maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet

Valtakunnallisesti arvokkaat maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet

Suunnittelualueelle tai sen välittömään läheisyyteen ei sijoitu valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Lähin maisema-alue, *Oravivuoren maisemat*, sijoittuu noin neljä kilometriä suunnittelualueen eteläpuolelle Korpilahden kohdalla. Oravivuori kuuluu Struven ketjuun, joka on UNESCO:n maailmanperintökohde. Mustaltamereltä Pohjoiselle jäämerelle ulottuvan ketjun mittaukset tehtiin vuosina 1816–1855 ja niillä määriteltiin maapallon kokoa ja muotoa. Ketju pisteineen edustaa inhimillisen luovuuden mestariteosta. Oravivuoren mittauspiste on rakennettu ja mittaukset suoritettu vuonna 1834. Vuorella on näkötorniksi uudelleen vuonna 1997 rakennettu kolmiomittaustorni.

Suunnittelualueen läheisyyteen sijoittuu kaksi valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä: *Korpilahden kirkkoranta* ja *Muuramen kirkko*. Korpilahden kirkkoranta sijoittuu lähimmillään noin 75 metrin etäisyydelle valtatiestä Korpilahden kirkonkylän lounaisosissa. Korpilahden kirkkoranta on ollut vesi- ja talvitien päätepisteenä vuosisatojen ajan. Kirkko sijaitsee korkealla mäellä ja sieltä avautuu laaja näkymä Päijänteelle. Kirkonmäen juurella on hautausmaa ja kylän keskusraitti Martinpolku, jonka varrella on perinteistä kirkonkylän rakennuskantaa.

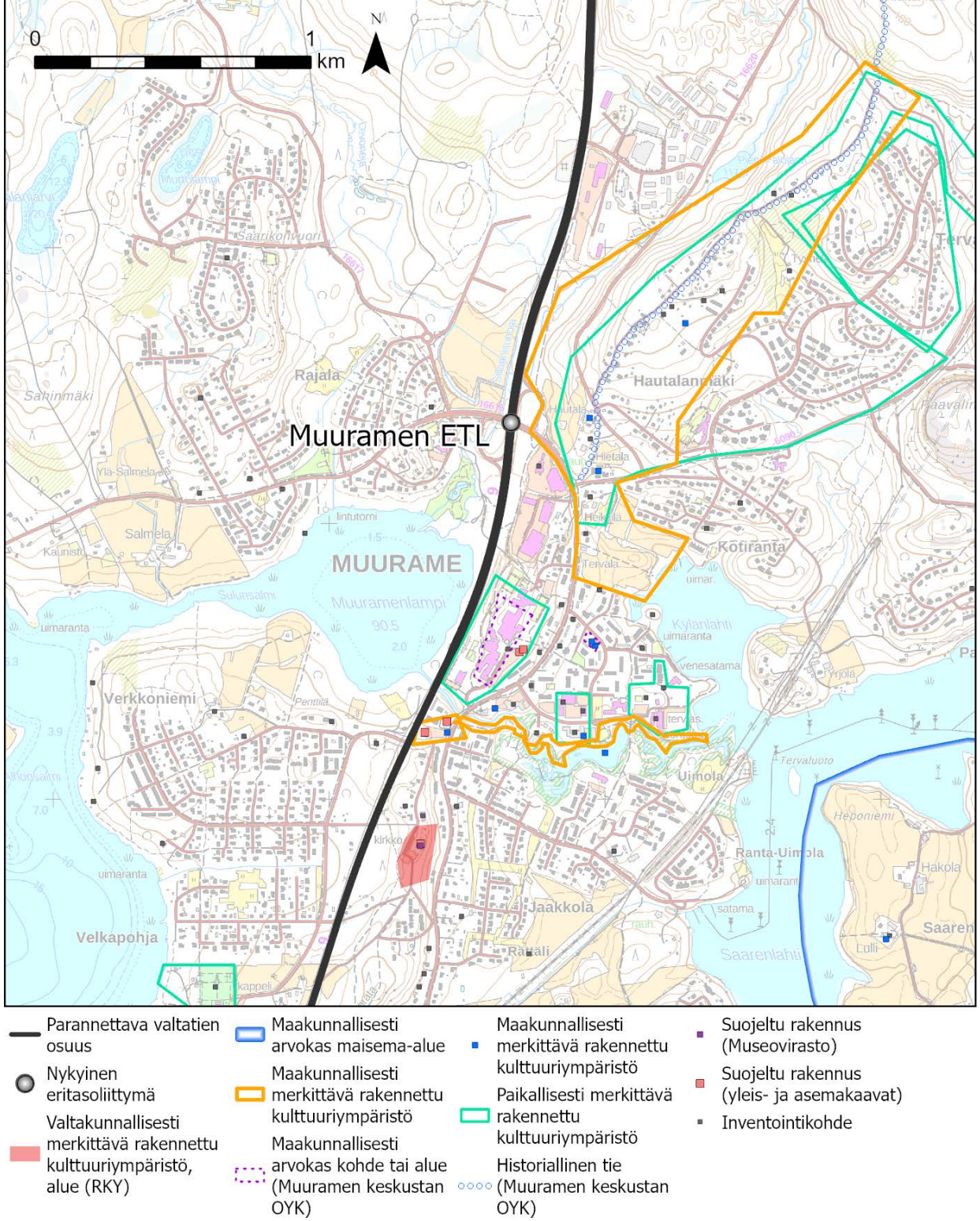
Muuramen kirkko sijaitsee noin 130 metrin etäisyydellä suunnittelualueesta. Alvar Aallon suunnittelema valkoinen kirkko kellotorneineen sijaitsee harjulla, josta ne näkyvät kauas.

Kuva 3 (Seuraavalla sivulla) Korpilahden kirkkorannan alueelta valtatien 9 liikenne erottuu jonkin verran. Valtatie kulkee kuvan keskellä.

Arvokkaat maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet

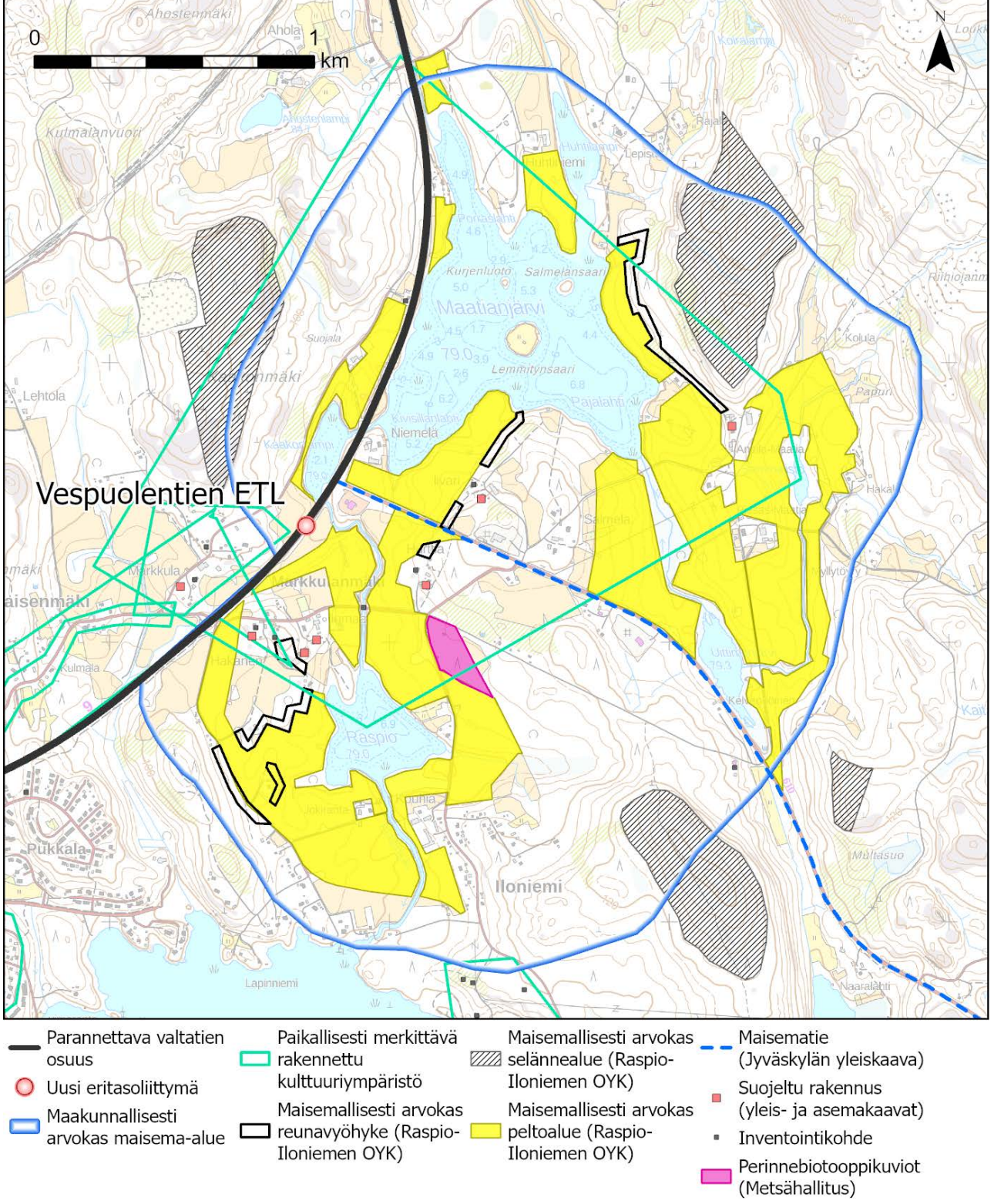

Arvokkaat maiseman
ja kulttuuriympäristön
alueet ja kohteet

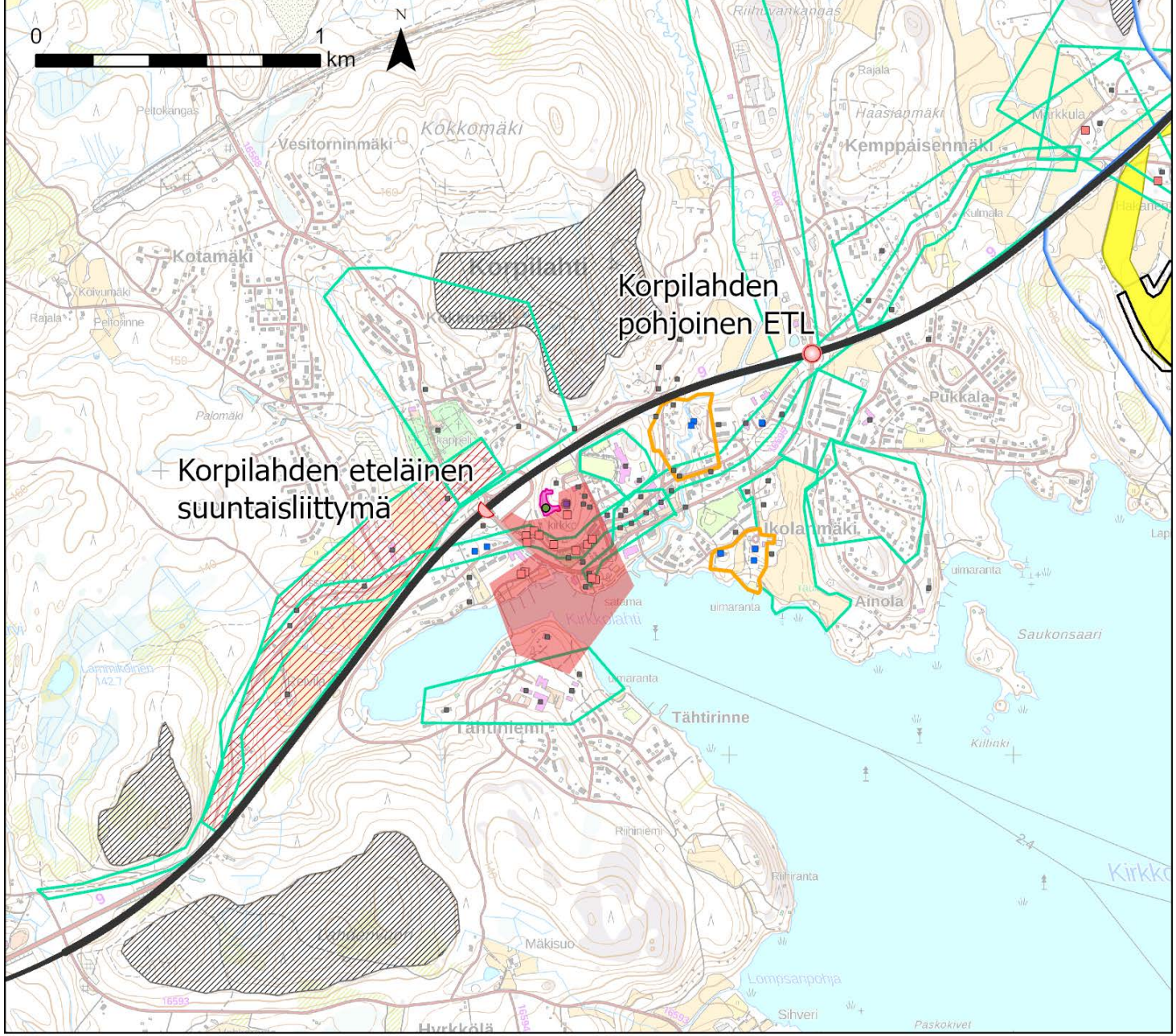
Kuva 4 Tarkennusalue Muuramen kohdalta. Kartalla on esitetty valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset arvoalueet ja -kohteet.
Lähde: Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen museo, Museovirasto, Muuramen kunta, MML, SYKE.

Arvokkaat maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet

Kuva 5 Tarkennusalue Maatianjärven kohdalta. Kartalla on esitetty valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset arvoalueet ja -kohteet. Lähde: Jyväskylän kaupunki, Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen museo, Museovirasto, MML, SYKE.

Arvokkaat maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet

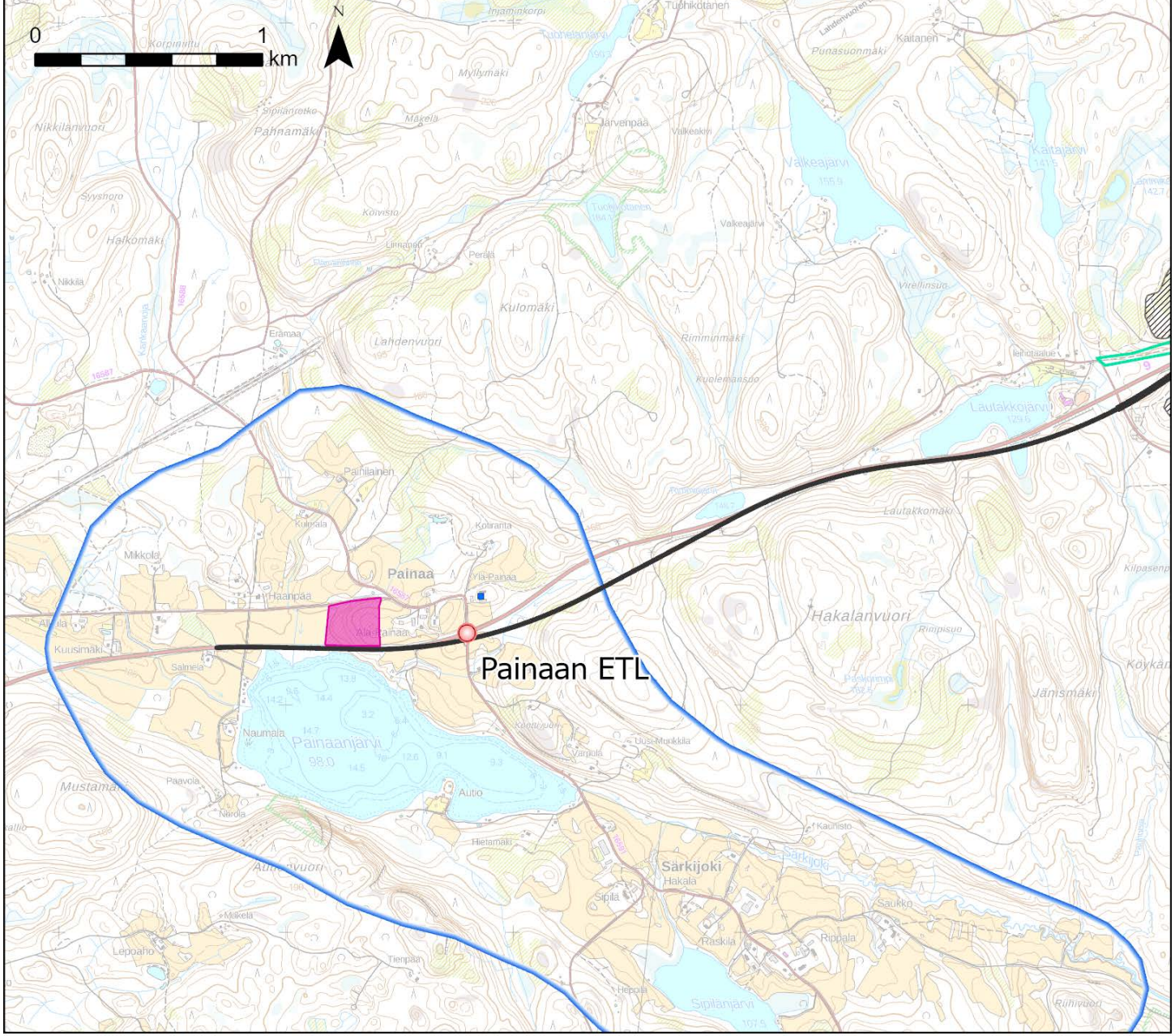

Parannettava valtatien osuus
Uusi eritasoliittymä
Uusi suuntaisliittymä
Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, alue (RKY)
Maakunnallisesti arvokas maisema-alue
Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
Paikallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
Maisemallisesti arvokas reunavyöhyke (Raspio-Iloniemen OYK)
Maisemallisesti arvokas selännealue (Raspio-Iloniemen OYK)
Maisemallisesti arvokas peltoalue (Raspio-Iloniemen OYK)
Säilytettävä pientaloalue (Jyväskylän yleiskaava)
Maisemallisesti arvokas selännealue (yleiskaavat)
Suojeltu rakennus (Museovirasto)
Suojeltu rakennus (yleis- ja asemakaavat)
Inventointikohde
Perinnemaisema
Perinnebiotooppikuviot (Metsähallitus)

Kuva 6

Tarkennusalue Korpilahden kohdalta. Kartalla on esitetty valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset arvoalueet ja -kohteet.
Lähde: Jyväskylän kaupunki, Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen museo, Museovirasto, MML, SYKE.

Arvokkaat maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet

Kuva 7

Tarkennusalue Painaan kohdalta. Kartalla on esitetty valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset arvoalueet ja -kohteet.
Lähde: Jyväskylän kaupunki, Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen museo, MML, SYKE.

Arvokkaat maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Suunnittelualue kulkee kahden maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen läpi. *Maatianjärven* maakunnallisesti arvokas maisema-alue on Korpilahden kirkonkylän pohjoispuolella. Sen keskeisiä maisemarakenteen elementtejä ovat vesistöt, niiden tuntumassa loivasti kumpuilevat viljelysmaat sekä näiden taustalla metsämaastot. Maisema-alueen keskeltä, valtatieltä 9, lähtee maisema-/matkailutie, *Seututie 610*. Se kulkee alueella Vespuolentietä pitkin jatkaen Päijänteen läheisyydessä etelän suuntaan. Maatianjärven alueelle sijoittuu yleiskaavassa maisemallisesti arvokkaiksi peltoalueiksi sekä reunavyöhykkeiksi arvotettuja alueita.

Särkijoen maakunnallisesti arvokas maisema-alue sijoittuu aivan suunnittelualueen eteläosaan. Maisema-alueen maisemakuva on vaihteleva: reunoille sijoittuu metsäisiä mäkiä ja näiden keskelle kumpuilevia avoimia peltoalueita. Alueelle sijoittuu kaksi järveä, Painaanjärvi sekä Sipilänjärvi. Osa rinnepelloista soveltuu parhaiten laidunmaaksi ja alueella onkin harjoitettu ja harjoitetaan edelleen laidunnusta. Asutus sijoittuu maastoa mukailevan kylätien varrelle. Suurin osa tiloista on ollut alueella jo 1840-luvulla.

Kuva 8 (Seuraavalla sivulla) Särkijoen maisema-alue. Järvi, kumpuilevat pellot ja horisontissa kohoavat selänteet muodostavat komean maiseman. Kuva otettu valtatieltä 9 Painaanjärvelle päin.

Arvokkaat maiseman
ja kulttuuriympäristön
alueet ja kohteet

Arvokkaat maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet

Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt

Suunnittelualueen viereen, tien itäpuolelle, sijoittuu ylimaakunnallinen merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, *Päijänteen kulttuuriympäristö*. Aluerajaus yltää Jyväskylästä aina Päijät-Hämeen ja Pirkanmaan maakuntien puolelle, Kuhmoisiin asti. Alueeseen kuuluu Päijänteen rannat ja saaret. Rajaus on melko ylimalkainen ja se ylittää valtatien 9 muutamaan otteeseen. Keski-Suomen puolelle kuuluva osuus, Pohjois-Päijänteen kulttuuriympäristö ja historialliset merimerkit, ovat maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Jyväskylän kaupungin alueella, alle 200 metrin etäisyydellä valtatiestä 9, sijaitsee neljä maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Näiden lisäksi Jyväskylän alueelle sijoittuu Keski-Suomen museon inventoima ja maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi arvottama kohde.

- *Korpijoen mylly ympäristöineen* sijoittuu lähimmäksi valtatietä sivuten tietä aluerajauksen pohjoisosassa. Mylly on perustettu vuonna 1874 ja se on ollut toiminnassa vuoteen 1958. Toiminnan loputtua alue on siirtynyt Vanhan Korpilahden kotiseutuyhdistykselle. Myllyrakennuksen lisäksi alueella sijaitsee kosken ylittävä kivisilta sekä alueelle myöhemmin siirretty riihi ja aitta. Myllyn alue on ollut avoimempi, mutta nyt se on sulkeutunut.

- *Korpijoen mylly* on Keksi-Suomen museon inventoima pistemäinen kohde, joka kuuluu edelliseen aluerajaukseen. Kohde on arvioitu maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi 2025.

- *Kuokkasen talo (Jokipelto)* sijoittuu myös Korpilahdelle, alle sadan metrin päähän valtatiestä. Hirsihuvilan on teettänyt 1900-luvulla kauppias A.G. Lindgren. Rakennuksessa on runsaasti yksityiskohtia ja koristeita. Huvila edustaa Jugend-ajan tyyliä.

Kuva 9

(Seuraavalla sivulla) Maisema Hautalanmäen kulttuuriympäristön alueelta valtatielle 9 päin.

Arvokkaat maiseman
ja kulttuuriympäristön
alueet ja kohteet

Arvokkaat maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet

- *Ylä-Painaa* sijoittuu Painaanjärven pohjoispuolelle, noin 170 metrin päähän valtatiestä. Kohteen päärakennus on vuodelta 1867. Tilan rakennukset ovat 1860–70-luvuilta, paitsi tiilinen navettarakennus, joka on 1930-luvulta. Näyttävät empiretyyppiset päärakennus ja vierastuparakennus ovat kiertelevien pohjalaisten rakentajien työtä.

- *Niittynen (Ylä-Niittynen)* sijoittuu Korpilahdentien länsipäätyyn, vajaan 200 metrin päähän valtatiestä. Kohde muodostaa paikallisesti merkittävälle rakennetulle kulttuuriympäristölle, Martinpolulle, historiallisen ja maisemallisen päätteen. Päärakennus on empirevaikutteinen, kookas, satulakattoinen hirsitalo.

Muuramen alueella, alle 200 metrin etäisyydellä valtatiestä 9, sijaitsee kolme maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä. Näiden lisäksi Muuramen alueelle sijoittuu Keski-Suomen museon inventoima ja maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi arvottama kohde.

- *Kansakoulun, Sillankorvan ja Mesipellon muodostama alue* sijoittuu aivan valtatien viereen. Alue edustaa Muuramen kirkonkylän vanhan raitin historiaa. Kansakoulu on rakennettu vuonna 1932, ja sen 1920-luvun klassismia edustava ulkoasu on säilynyt hyvin. Sillankorvan hirsirakennus on valmistunut nykymuodossaan 1930-luvulla. Mesipelto sijoittuu kansakoulua vastapäätä, Muuramentien toiselle puolelle. Mesipelto edustaa Jugend-tyyliä ja se on valmistunut luultavimmin 1919.

- *Kansakoulu-Sillankorva-Mesipelto* on Keksi-Suomen museon inventoima pistemäinen kohde, joka kuuluu edelliseen aluerajaukseen. Kohde on arvioitu maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi 2025.

- Hautalanmäen kulttuuriympäristö sijoittuu lähimmillään noin 15 metrin etäisyydelle valtatiestä. Hautalanmäki edustaa Muuramen vanhaa 1800-luvun kyläkes-

Kuva 10

Muuramenjoki. Teollisen historian omaava jokiympäristö on nykyään virkistys- ja luontokohde.

kustaa. Se on merkittävä maisemallinen ja historiallinen osa Muuramen taajamakuvaa. Vanhimmat asutukset edustavat 1800- ja 1900-lukujen taitteen maalaistaloja ja uusimmat asutukset 1900-luvun alun ja 1940-luvun omakotitaloasutusta.

- *Muuramenjoen ympäristö* sijoittuu lähimmillään noin 117 metrin päähän valtatiestä. Muuramenjoki on ollut tärkeä osa Muuramen historiaa. Nykyään aktiivisena virkistys- ja luontokohteena tunnetulla alueella on myös teollinen historia; Vanhan Muuramen huonekalutehtaan rakennukset ovatkin osa jokimaisemaa. Jokeen ja jokiympäristöön liittyy myös monia rakennelmia, muun muassa Muuramenjoen ennallistetut uittoruuhet, jotka ovat yksi harvoista Keski-Suomessa.

Paikalliset arvoalueet ja -kohteet

Lisäksi valtatien läheisyyteen sijoittuu useita paikallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja paikallisissa inventoinneissa huomioituja kohteita. Ne sijoittuvat pääosin Korpilahden, Maatianjärven ja Muuramen alueille. Valtatie 9 kulkee kolmen paikallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön läpi: *Korpilahden Kilkinmäki*, *Markkulanmäen ja Maatianjärven ympäristö* sekä *Vanha Hämeentie ja vanhan valtatie 4 Korpilahden keskustan alueella*. Lisäksi arvoalueet *Vanha valtatie 4:n asutusmaisema*, *Korpilahden teollisuusalue*, *Petäjävedentie* sekä *Muuramen kulttuurikeskuksen, monitoimitalon ja työväentalon muodostama kokonaisuus* sijoittuvat aivan valtatien viereen. Lisäksi alle 50 metrin päähän valtatiestä sijoittuu 11 muuta paikallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä tai muuta paikallisissa inventoinneissa huomioitua kohdetta. Alle 200 metrin päähän valtatiestä sijoittuu vielä 45 muuta kohdetta tai aluetta. Kohteet on lueteltu taulukossa 1.

Taulukko 1

(Seuraavilla sivuilla) Suunnittelualueen läheisyydessä (alle 200 metrin etäisyydellä) sijaitsevat paikallisesti arvokkaat kohteet tai paikallisissa inventoinneissa huomioidut kohteet.

Arvokkaat maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet

Kohde	Sijainti	Etäisyys valtatiestä 9 (m)
Korpilahden Kilkinmäki	Jyväskylä	0
Markkulanmäen ja Maatianjärven ympäristö	Jyväskylä	0
Vanha Hämeentie ja vanha valtatie 4 Korpilahden keskustan alueella	Jyväskylä	0
Vanhan valtatie 4:n asutusmaisema (SÄILYKE)	Jyväskylä	1
Korpilahden teollisuusalue, Petäjävedentie	Jyväskylä	7
Muuramen kulttuurikeskuksen, monitoimitalon ja työväentalon muodostama kokonaisuus	Muurame	7
Korpilahden koulukeskus	Jyväskylä	26
Isämatintie 10	Jyväskylä	32
Tarhala	Muurame	32
Kerkkola (Kaakonlammentie 108)	Jyväskylä	33
Markkulanmäen mäkitupalaisalue	Jyväskylä	35
Tervamäentien, Sysitien ja Korpiahontien jälleenrakennuskauden pientaloalue	Jyväskylä	37
Mäkinen (Siilotie 2)	Jyväskylä	40
Tuomioja	Jyväskylä	45
Puistola	Jyväskylä	46
Kevätsalo	Jyväskylä	47
Jämsäntie 125	Jyväskylä	49

Kohde	Sijainti	Etäisyys valtatiestä 9 (m)
Paulila	Jyväskylä	53
Pukkalanmäen rivitaloalue	Jyväskylä	56
Kirkkola, Kirkkotie	Jyväskylä	75
Männistö	Muurame	84
Uusivilhelmi, Kangasvilhelmi, Heinämaa	Muurame	84
Ruotsala	Muurame	104
(Uusi-) Pukkala	Jyväskylä	105
Korpilahden entinen TVL:n toimitila	Jyväskylä	106
Raitala, Kemppaisentie 7	Jyväskylä	109
Kirkonmäki	Muurame	110
Mäkirinne	Jyväskylä	110
Perä-Reivilä	Jyväskylä	114
Muuramen Shell	Muurame	115
Hakanen	Jyväskylä	126
Korpilahden uusi seurakuntatalo	Jyväskylä	127
Entinen Kunnalliskoti (Nykyinen Korpilahden vanhain- ja hoitokoti Iltatähti)	Jyväskylä	130
Lylymäki	Muurame	130
Tissola	Jyväskylä	131
Martinpolun kaupparaitti	Jyväskylä	136

Arvokkaat maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet

Kohde	Sijainti	Etäisyys valtatiestä 9 (m)
Lohiniemi	Jyväskylä	142
Markkula	Jyväskylä	147
Teollisuuskylä	Muurame	149
Hautalanmäen asuinalue	Muurame	150
Korpilahden kirkko	Jyväskylä	150
Helkala, Timola	Muurame	152
Korpilahden uusi koulukeskus	Jyväskylä	152
Jussinpolun kerrostalot (Korpilahti)	Jyväskylä	153
Seurakuntakoti	Muurame	157
Metsätalo (Enninpolku 5)	Jyväskylä	164
Kokkotie 17	Jyväskylä	167
Mutilan talo, Nikander	Jyväskylä	168
Uutela	Muurame	168
Muuramen kulttuurikeskus, monitoimitalo ja työväentalo	Muurame	169
Kankaala	Muurame	174
Haanpää (Vileniuksen höylärin talo)	Jyväskylä	176
Niittyahon koulu	Muurame	176
Korpilahden toimintakeskus	Jyväskylä	177

Kohde	Sijainti	Etäisyys valtatiestä 9 (m)
Salosen korjaamo (Entinen Korpilahden Esso-asema)	Jyväskylä	180
Kokkotie 15	Jyväskylä	188
Muuramen kirkko	Muurame	188
Martinpolku 2	Jyväskylä	189
Louniala	Jyväskylä	191
Korpilahden entisen Kunnalliskodin pesutupa ja venetalas	Jyväskylä	196
Vuorela, entinen Rukoushuone	Jyväskylä	196
Marttila, Korpilahden talo	Jyväskylä	200

Arkeologinen kulttuuriperintö

Taustalla Korpilahden kirkko

Kiinteät muinaisjäännökset ovat osa arkeologista kulttuuriperintöä. Kiinteät muinaisjäännökset ovat Suomessa rauhoitettuja muinaismuistolailla (295/1963). Kohteiden säilyminen tulee huomioida rakentamisessa ja toimenpiteissä. Muinaismuistolain 1.2 §:n mukaan kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa.

Hankealueen läheisyyteen ei sijoitu valtakunnallisesti merkittäviä arkeologisia alueita. Lähin valtakunnallisesti merkittävä muinaisjäännös, Tarvaannenän ja Koukunkallion lapinrauniot, sijoittuu noin 7,4 kilometrin päähän valtatiestä 9.

Kaksi tunnettua kiinteää muinaisjäännöstä sijoittuu alle 200 metrin etäisyydelle valtatiestä: Korvenkyläntie ja Kenttätie, jotka molemmat sijoittuvat Muurameen. Korvenkyläntie ja Kenttätie ovat molemmat tyypiltään pyyntikuoppia. Kenttätien alueella on muinaisrantatörmä, jonka päälle sijoittuu ainakin kolme pyyntikuoppaa. Korvenkyläntien pyyntikuoppa sijoittuu tien varteen.

Lisäksi hankealueen läheisyyteen, alle 200 metrin etäisyydelle valtatiestä, sijoittuu neljä historiallista tai kivikautista löytöpaikkaa. Löytöpaikat ovat Alamyllyn tontti, Kaakonlampi, Kaakonmäki ja Kirkonkylän koulu.

Muuramen ja Keljonkankaan välille, lähimmillään noin 250 metrin päähän valtatiestä, sijoittuu yksi muu kulttuuriperintö kohde, Hautalanmäki-Partasenmäki, joka on tyypiltään tienpohja. Alue sijoittuu lähimmillään valtatiehen Muuramen kirkonkylän pohjoispuolella. Kohde sijoittuu osin maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön, Hautalanmäen kulttuuriympäristön, aluerajauksen sisälle. Tienpohja on hyvin säilynyt osio historiallisesta Laukaantiestä.

Hankealueen läheisyydessä on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2025 (Karhapää & Sepänmaa 2025). Inventoinnin mukaan alueelle sijoittuu 9 suojeltavaa arkeologista kohdetta. Näistä 7 sijoittuu alle 100 metrin päähän valtatiestä 9 ja lisäksi kaksi sijoittuu alle 200 metrin päähän. Alueen läheisyyteen sijoittuvat kohteet on lueteltu taulukossa 2.

Arkeologisessa inventoinnissa Muuramen alueelta löytyi kaksi uutta kiinteää muinaisjäännöstä, molemmat hiilihautoja, ja lisäksi Jyväskylän kunnan puolelta löytyi yksi muu kulttuuriperintökohde, historiallinen tie.

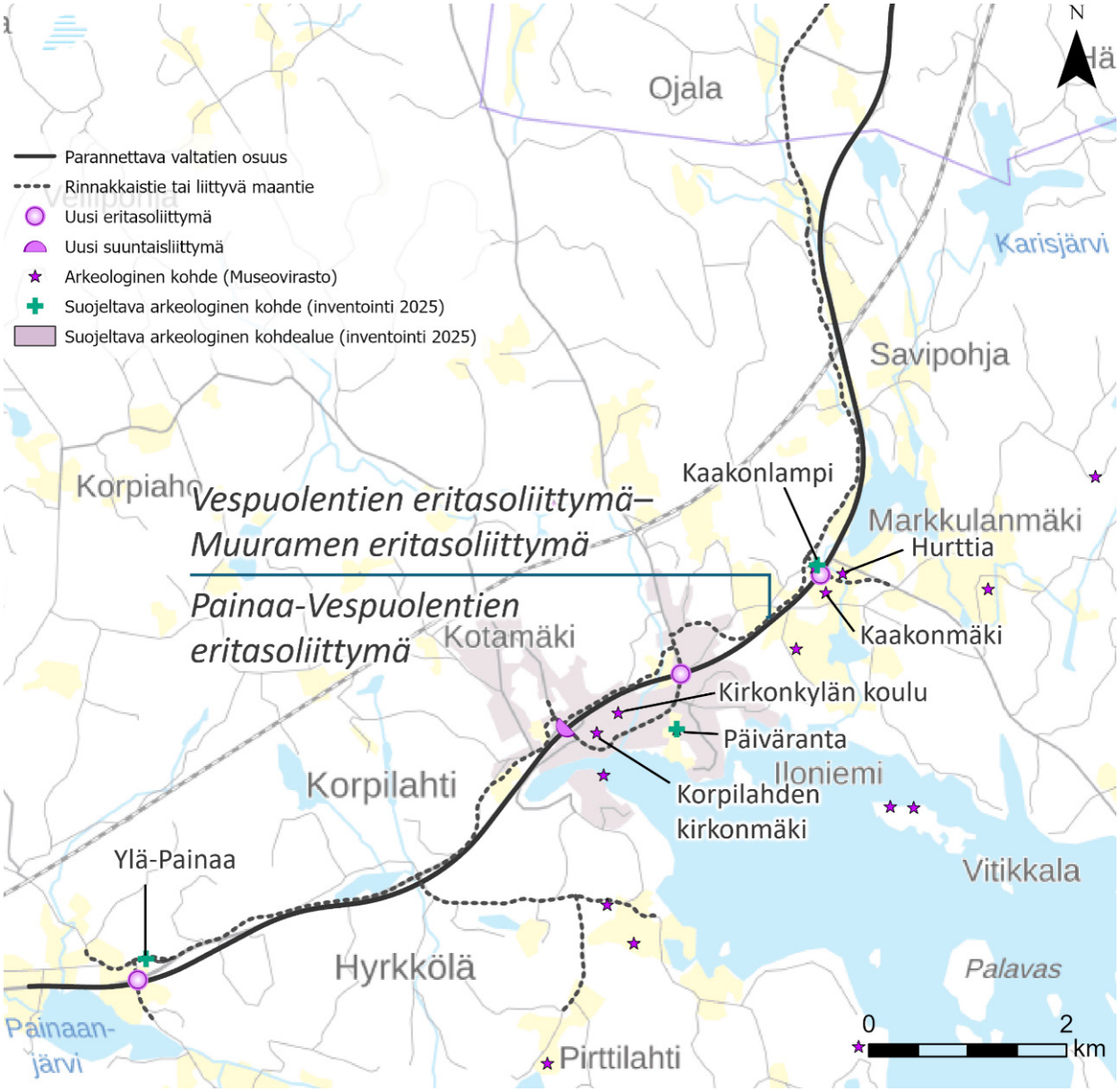
Kahden tunnetun muinaisjäännöksen rajauksia korjattiin. Nämä kohteet olivat Kenttätie ja Korvenkyläntie. Kaakonlammen kohteen status muutettiin mahdolliseksi muinaisjäännökseksi ja kohteen rajausta päivitettiin. Kaakonlammen kohde täytyy tutkia arkeologisesti, jos kohteeseen kohdistuu rakentamista.

Hankealueen läheisyyteen sijoittuu kaksi suojeltua rakennusta; Muuramen kirkko ja Korpilahden kirkko. Muuramen kirkko sijoittuu 176 metrin etäisyydelle valtatiestä ja Korpilahden kirkko 134 metrin etäisyydelle. Molemmat kohteet on suojeltu kirkkolailla.

Kuva 11

Arkeologinen kulttuuriperintö Muuramen ympäristössä. Lähde: Museovirasto, Keski-Suomen museo, Mikroliitin inventointi 2025

Kuva 12

Arkeologinen kulttuuriperintö Korpilahden ympäristössä.
Lähde: Museovirasto, Keski-Suomen museo, Mikroliitin inventointi 2025

Taulukko 2 Arkeologinen kulttuuriperintö 200 metrin etäisyydellä valtatiestä 9. Lisäksi taulukkoon on lisätty kohde Hautalanmäki-Partasenmäki.

Kohde	Tunnus	Arvo	Sijainti	Etäisyys Vt9:n suunnitellusta keskilinjasta (m)
Kenttätie	1000008673	Kiinteä muinaisjäännös	Muurame	72
Kaakonlampi	1000051564	Löytöpaikka	Jyväskylä	52
Korvenkyläntie	1000008674	Kiinteä muinaisjäännös	Muurame	141
Kaakonmäki	1000051603	Löytöpaikka	Jyväskylä	147
Kirkonkylän koulu	1000004566	Löytöpaikka	Jyväskylä	151
Alamyllyn tontti	1000008675	Löytöpaikka	Muurame	181
Hautalanmäki-Partasenmäki	1000021392	Muu kulttuuriperintökohde	Muurame	242
Ylä-Painaa	1000095329	Muu kulttuuriperintökohde	Jyväskylä	118
Korpilahden Kirkonmäki	1000054293	Löytöpaikka	Jyväskylä	210
Hurttia	1000053754	Löytöpaikka	Jyväskylä	170
Muuratharju	1000095328	Kiinteä muinaisjäännös	Muurame	39
Havutie	1000095327	Kiinteä muinaisjäännös	Muurame	59

Maisemallisesti herkät alueet

Kuva Korpilahden kirkon pihalta valtatielle

Maisemallisesti herkät alueet

Maiseman ominaispiirteiden, arvoalueiden ja -kohteiden sekä arkeologisen kulttuuriperinnön perusteella maisemasta voidaan erottaa maisemallisesti herkimmät alueet. Nämä alueet on esitetty seuraavissa kappaleissa ja kuvissa.

Maiseman kannalta herkimmät kohdat muutoksille muodostuu avoimille alueille ja valtatien välittömässä läheisyydessä oleville rakennetuille alueille. Laajimmat maisemallisesti herkät alueet sijoittuvat Painaan, Korpilahden ja Maatianjärven alueille. Näille sijoittuu myös eniten maiseman ja kulttuuriympäristön arvoalueita ja -kohteita.

Painaan kohdalla Painaanjärvi, kumpuilevat pellot ja horisontissa kohoavat selänteet muodostavat mielenkiintoisen maiseman (Kuva 12). Valtatie 9 kulkee rinteessä mukaillen maastonmuotoja. Valtatien pohjoispuolella maasto nousee ja eteläpuolella maasto laskee kohti Painaanjärveä. Alue sijoittuu maakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle, Särkijoelle. Alueelle sijoittuu myös maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, Ylä-Painaa. Alueen asutuksen pihapiirit eivät varsinaisesti avaudu tielle, vaan muodostavat sulkeutuneita pihapiirejä tai sijoittuvat metsän tai muun kasvillisuuden viereen.

Korpilahdelle sijoittuu paljon arvokohteita ja -alueita; niin valtakunnallisia, maakunnallisia kuin paikallisiakin. Maisema on alueella pääosin sulkeutunutta rakennettua ympäristöä, mutta rinteeseen sijoittuvalta alueelta aukeaa useita näkymiä järvelle päin. Korpilahden kirkonkylän lounaispuolelle sijoittuu merkittävä solmukohta, jossa Korpilahden edustalle sijoittuva Kirkkolahti kovertaa viereistä selännettä (Kuva 5). Valtatie 9 kulkee tämän solmukohdan keskeltä, ja tieltä avautuukin näyttävä maisema Korpilahdelle päin.

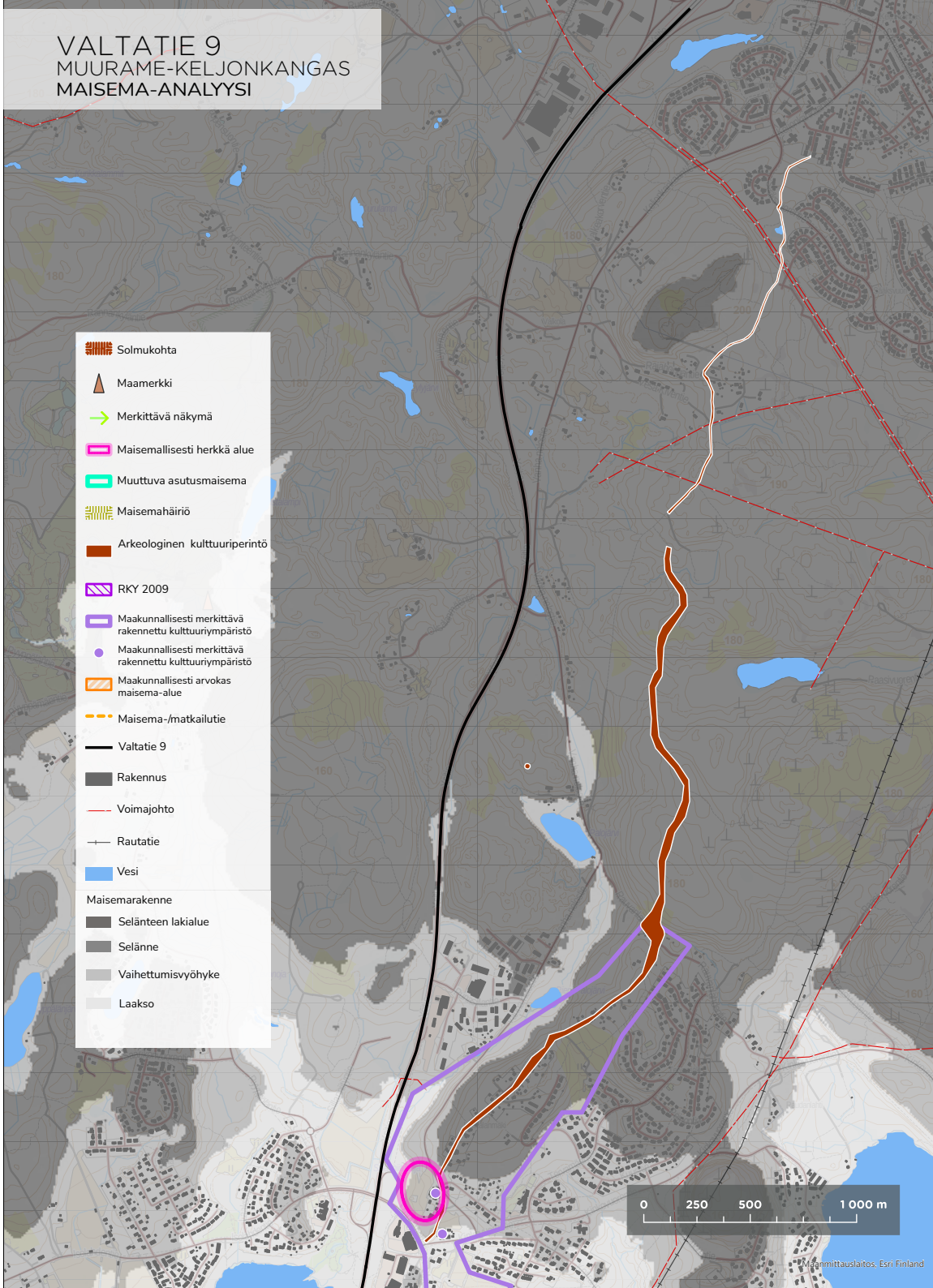
Maatianjärven alueelle sijoittuu maakunnallisesti arvokas maisema-alue, Maatianjärvi, sekä yleiskaavassa arvotettuja arvokkaita peltomaisemia ja reunavyöhykkeitä. Alue on suunnittelualueella selkeästi erottuva, laajempi avoin laakso. Avoimella alueella avautuu hienot näkymät. Näkymiä rajaa jonkin verran kumpuilevat pellot, vesistöjen rantakasvillisuus ja metsäiset reunavyöhykkeet.

Myös asutusmaisemia voidaan pitää jonkin verran maisemallisesti herkkinä alueina. Asutuksen ja muun rakennetun ympäristön kannalta tarkasteltavia kohteita sijoittuu Painaan ja Korpilahden kirkonkylän kohdalle, Maatianjärven ympäristöön sekä Muuramen keskustan alueelle, lisäksi muutamia yksittäisiä kohteita muualle. Tarkasteltavat kohteet sijoittuvat

Maisemallisesti herkät alueet

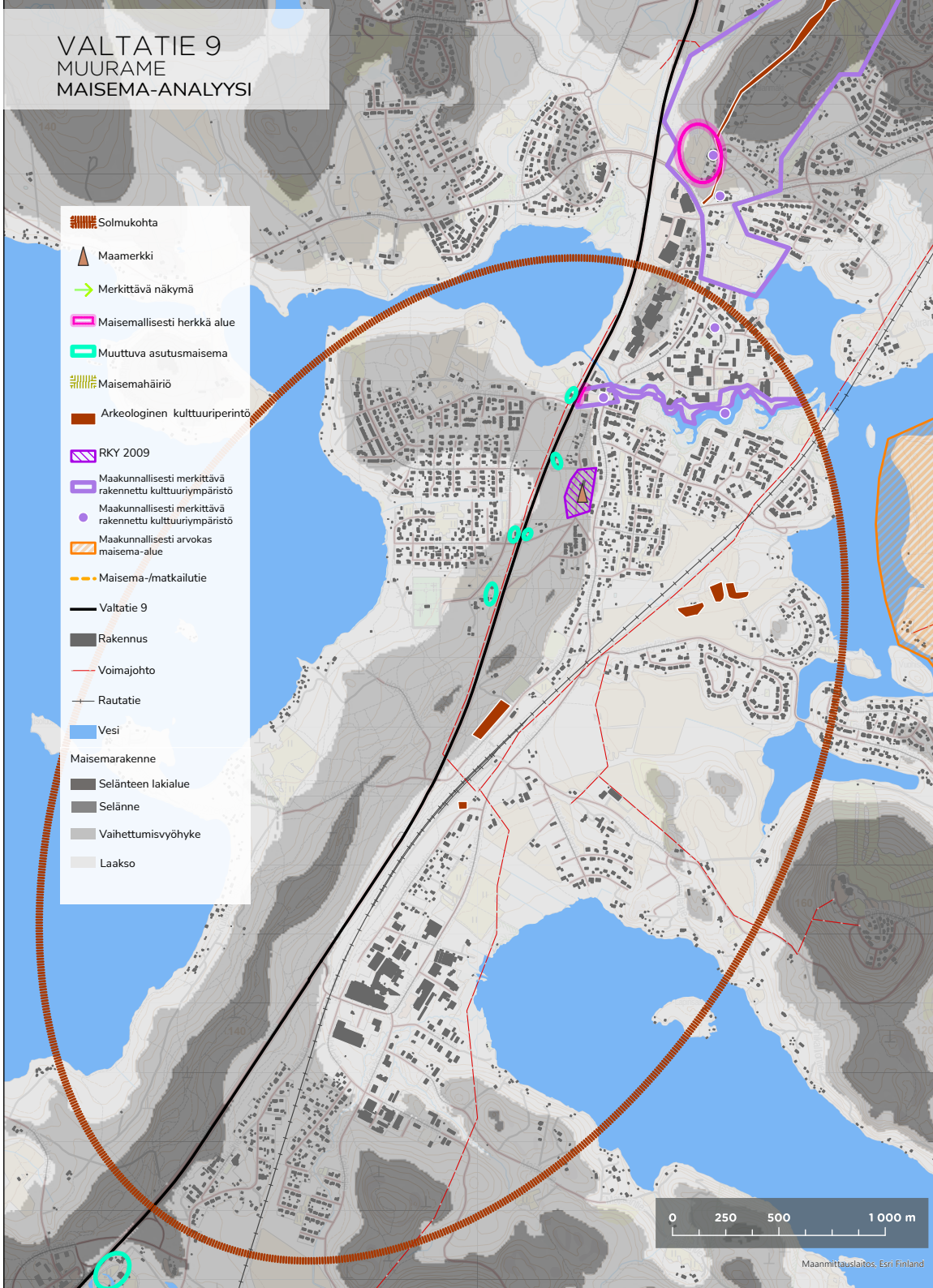
aivan valtatien viereen, osin jopa sivuten sitä. Osa rakennuksista on sijoittunut ympäristöön jo ennen valtatien rakentamista, kuten esimerkiksi Maatianjärven länsirannan muutama tilakokonaisuus. Osa taas on rakennettu vasta valtatien rakentamisen jälkeen, kuten esimerkiksi Korpilahden alueella.

Seuraavilla sivuilla on esitetty suunnittelualueen maisema-analyysi viidellä eri kartalla. Maisema-analyyseissä on nostettu esiin maisemallisesti herkimmät alueet. Kartat etenevät pohjoisesta (Keljonkangas) etelään (Korpilahti). Karttojen pohjalla on käytetty edellisten lukujen karttatietoja, jonka lisäksi taustalla on käytetty Maanmittauslaitoksen Korkeusvyöhykkeet-rasterikuvaa.

Kuva 13 Maisema-analyysi väliltä Muurame-Keljonkangas. Muuramen keskustan pohjoispuolelta Keljonkankaalle olevan ympäristön maisemallinen herkkyys on hyvin vähäinen.

Maisemallisesti herkät alueet

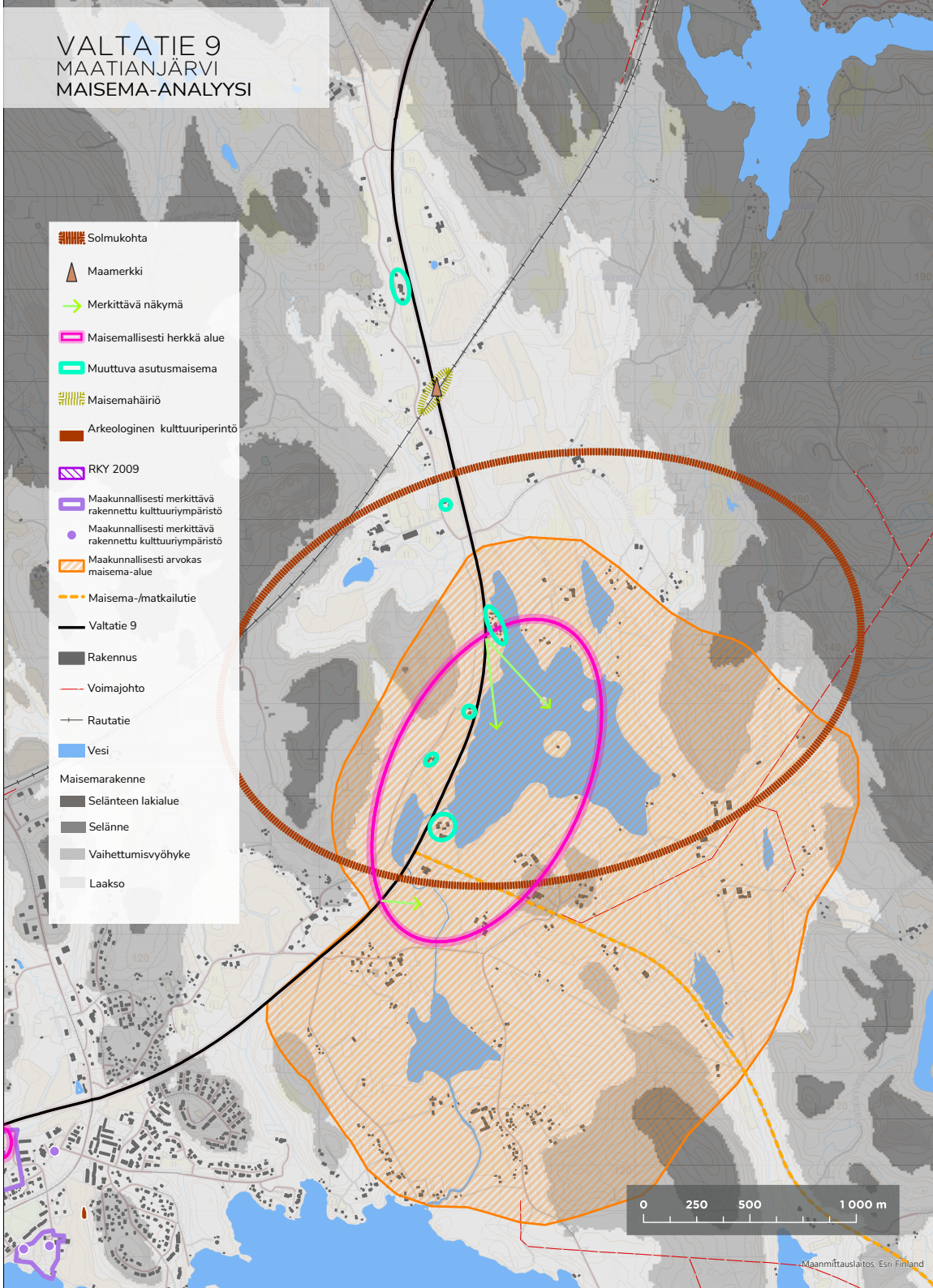

Kuva 14 Maisema-analyysi Muuramen keskustan ympäristöstä.

Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, Hautalamäen kulttuuriympäristö, sijoittuu lähelle valtatietä. Pienen peltoalueen reunalta aukeaa näkymä valtatielle.

Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, Kansakoulun, Sillankorvan ja Mesipellon muodostama alue, rajautuu tiehen. Liikenteen ääni ja liikkuvat autot tekevät alueesta rauhattoman.

Maisemallisesti herkät alueet

Kuva 15 Maisema-analyysi Maatianjärven ympäristöstä.

Maatianjärven alueelle sijoittuu monia arvokohteita. Merkittävimpänä maakunnallisesti arvokas maisema-alue, Maatianjärvi. Alue on suunnittelualueella selkeästi erottuva, laajempi avoin laakso. Tie kulkee laakson länsireunaa. Alueen aistii helposti merkittäväksi ja erilaiseksi valtatietä kulkiessa.

Kuva 16 Korpilahden kirkonkylän lounaispuolelle sijoittuu merkittävä solmukohta. Kuva Reiviläntieltä kohti valtatietä 9, taustalla pilkottaa kirkkolahden perä.

Kuva 17 (Seuraavalla sivulla) Maisema-analyysi Korpilahden kirkonkylän ympäristöstä.

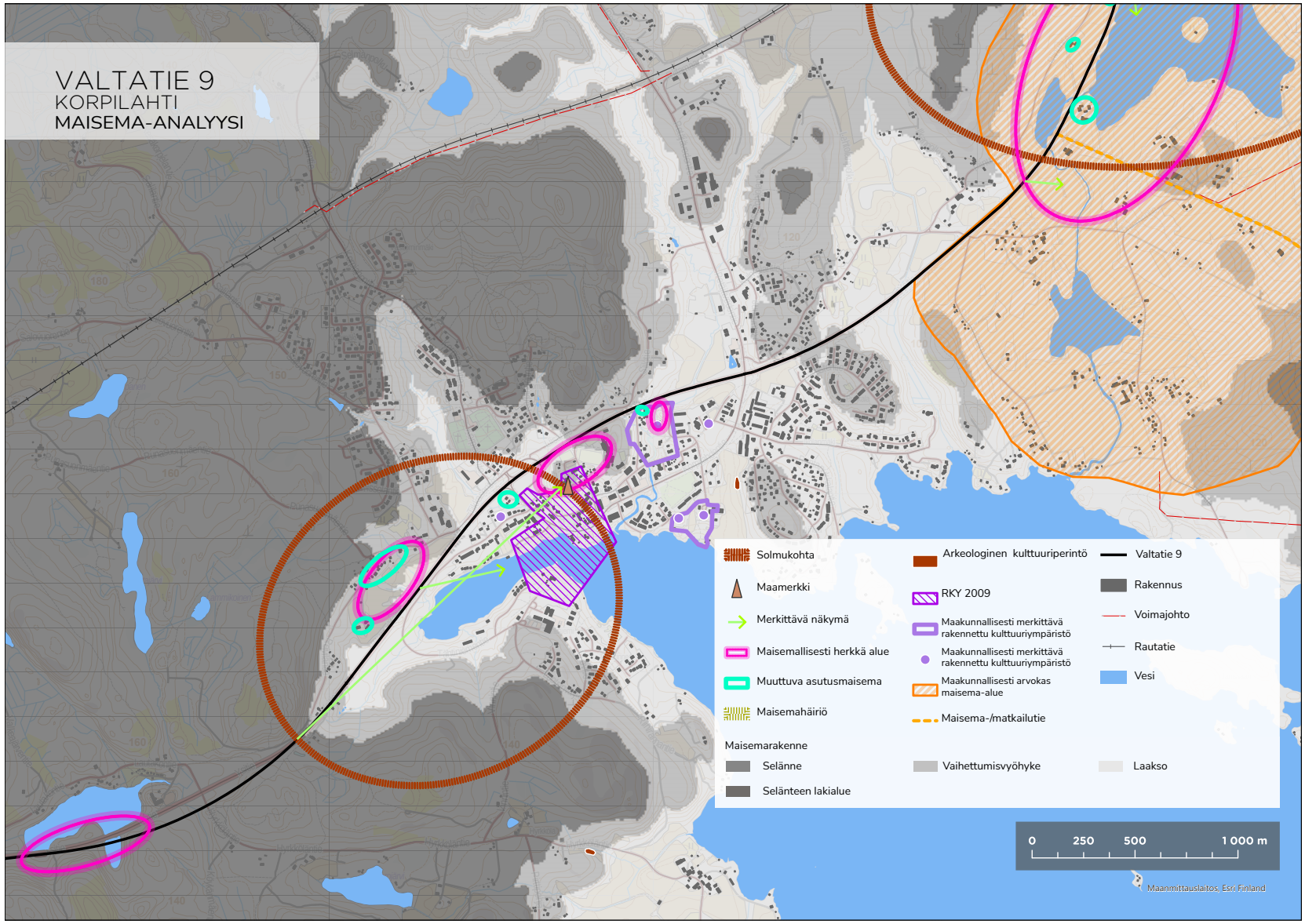
Korpijoen mylly ympäristöineen on maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Myllyn ympäristö sijoittuu sulkeutuneeseen maisemaan, josta ei ole näkymiä tielle. Tien äänimaailma hukkuu osittain kosken kohinaan myllyn kohdalla. Korpijoki ja sitä myötäilevä polku kulkevat alueen pohjoisosassa lähellä valtatietä.

Kirkon ja koulun ympäristöt avautuvat osittain valtatielle päin. Valtatien läheisyys luo epämiellyttävän äänimaiseman. Tie on osin peitossa, mutta näkyy jonkin verran kirkon pihalle. Jatkuva liike tiellä tekee maisemasta rauhattoman.

Kirkon ja koulun ympäristöt kuuluvat molemmat paikallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin, jonka lisäksi kirkon alue kuuluu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön, *Korpilahden kirkkorantaan*.

Reiviläntie sijoittuu kahdelle paikallisesti merkittävälle rakennetulle kulttuuriympäristölle, *Vanha Hämeentie ja vanha valtatie 4 Korpilahden keskustan alueella* ja *Vanhan valtatie 4:n asutusmaisema*. Alueen asutuksen pihapiirit avautuvat osittain valtatielle päin.

Maisemallisesti herkät alueet

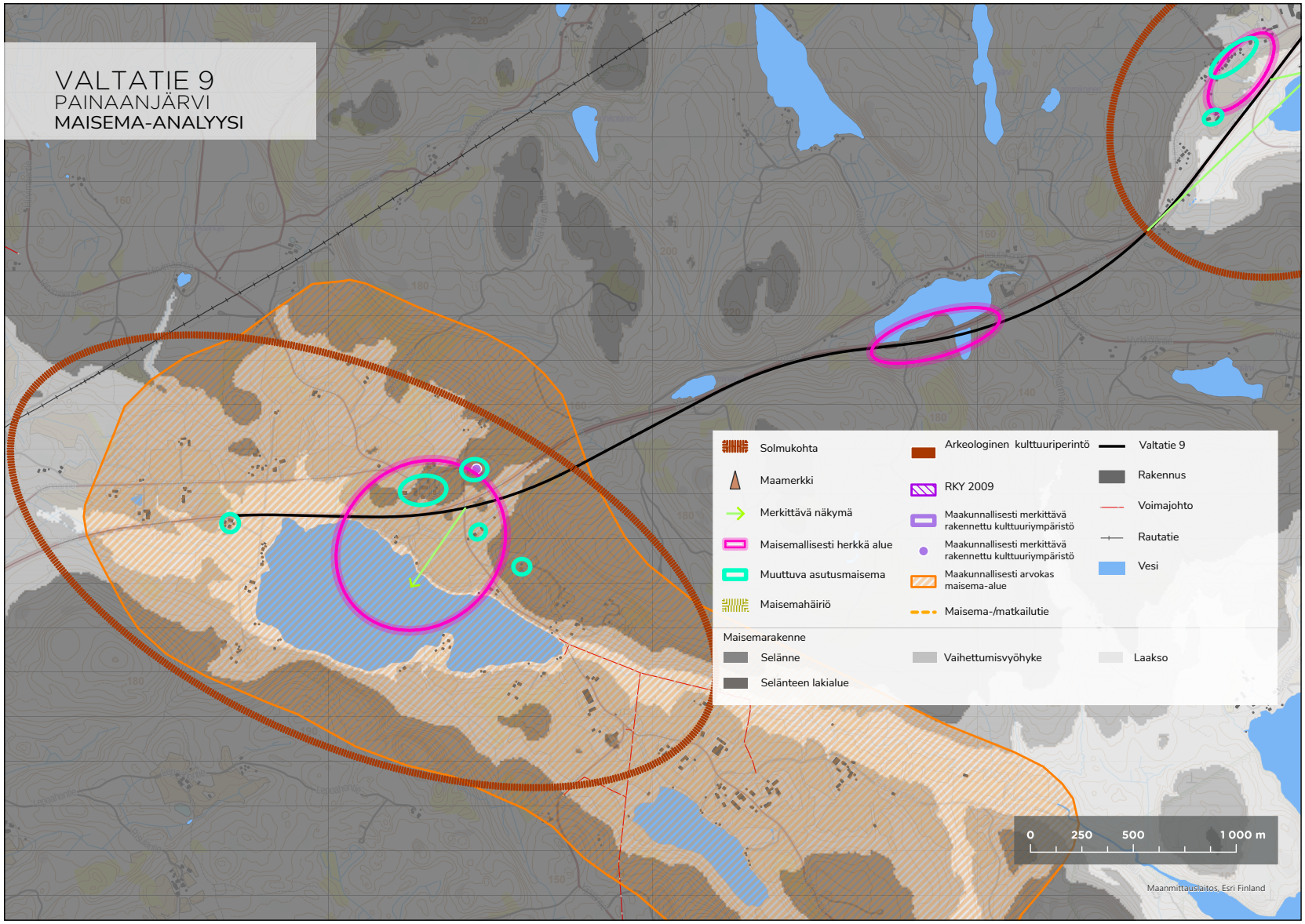

Kuva 18 (Seuraavalla sivulla) Maisema-analyysi Painaanjärven ympäristöstä.

Painaanjärvi, kumpuilevat pellot ja horisontissa kohoavat selänteet muodostavat mielenkiintoisen maiseman. Valtatie 9 kulkee rinteessä mukaillen maastonmuotoja. Pohjoispuolella maasto nousee ja eteläpuolella maasto laskee kohti Painaanjärveä. Alue sijoittuu maakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle, Särkijoelle. Alueen asutuksen pihapiirit eivät varsinaisesti avaudu tielle.

Lautakkojärvi on joutunut valtatien alle. Osa sen lounaiskulmaa on jäänyt nykyisen valtatien alle. Lisäksi tie ylittää järven sen eteläisimmän lahden kohdalla. Vanha tie on kulkenut järven pohjoispuolelta kajoamatta järveen toisin kuin valtatie 9.

Maisemallisesti herkät alueet

Lähteet

Jyväskylän kaupunki 2024. Yleiskaavoitus. https://www.jyvaskyla.fi/kaupunki-suunnittelu/yleiskaavoitus.

Karhapää, J. & Sepänmaa, T. 2025. *JYVÄSKYLÄ ja MUURAME. Painaa - Keljonkangas. Vt 9 tienparannushankkeen arkeologinen inventointi 2025.*

Keski-Suomen liitto 2024. Maakuntakaavoitus. https://keskisuomi.fi/alueiden-kaytto-jasaavutettavuus/maakuntakaavoitus/.

Keski-Suomen liitto 2016. Keski-Suomen maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2016. https://keskisuomenliitto.fi/wp-content/uploads/sites/8/2020/09/25246-MAAKUNNALLISESTI_MERKITTaVaT_RAKENNETUT_KULTTUURIYMPaRISToT_2016_15_8_2017.pdf.

Keski-Suomen museo 2025. Rakennetun kulttuuriympäristön inventointiaineistot. https://www.jyvaskyla.fi/keskisuomenmuseo/tietopalvelu/rakennettu-kulttuuriymparisto.

MML 2025. Avoimet paikkatiedot ja rajapinnat. https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/.

Muhonen, M. 2005. Keski-Suomen maakunnallinen maisemaselvitys. Maisemallinen osa-aluejako. https://www.skjkl.fi/Saarijarvi/Tarvaala/K-S_maakunnallinen_maisemaselvitys.pdf.

Museovirasto 2024. Kulttuuriympäristön paikkatietoaineistot. https://www.museovirasto.fi/fi/palvelut-jaohjeet/tietojarjestelmat/kulttuuriympariston-tietojarjestelmat/kulttuuriympaeristoen-paikkatietoaineistot.

Museovirasto 2009. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. https://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx.

Museovirasto. Kulttuuriympäristön palveluikkuna. Arkeologiset kohteet. https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_default.aspx

Muuramen kunta 2024. Yleiskaavoitus. https://www.muurame.fi/palvelut/yleiskaavoitus/.

SYKE 2024. Avoimet paikkatiedot ja rajapinnat. https://www.syke.fi/fiFI/Avoin_tieto/Paikkatietoaineistot/Ladattavat_paikkatietoaineistot.

Ympäristöministeriö, 1992. Maisemanhoito: Maisema-aluetyöryhmän Mietintö I.

RAMBØLL

Bright ideas.
Sustainable change.